

21.1.2016

Novi Glas

Stran/Termin: 8

Naslov: Hrepenenje po večnosti

Naklada:

Avtor: Iva Koršič

Površina/Trajanje: 899,94

Rubrika/Oddaja: KULTURA

Žanr: POROČILO

Gesla: ALJOŠA TERNOVŠEK, PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ, BORUT VESELKO,

SNG Nova Gorica / Lepa Vida

Hrepenenje po večnosti ...

Kako zahtevna in interpretacijsko mnogoobrazna je lirsko-poetična drama *Lepa Vida*, katere motiv je Ivan Cankar povzel po Prešernovi priredbi balade iz ljudskega izročila, a ji dal samosvoj pomen in idejni poudarek, se je izkazalo tudi pri njeni zadnji uprizoritvi. Tokrat so za to "dramsko pesnitev", kot jo je označil sam Cankar, združila svoje ustvarjalne moči kar tri slovenska gledališča, Prešernovo gledališče Kranj, Slovensko narodno gledališče Nova Gorica in Slovensko stalno gledališče Trst. Pod režijsko taktirko Mihe Nemca, sicer igralca, člana SNG Nova Gorica, ki je z nekaj režijami - npr. *Liferanti*, *Rokovnjači*, *Hotel Modra opica* - nedvomno izkazal svoj pretanjeni režijski talent in je ob sebi kot vselej imel dramaturško pomoč Nejcica Valentija, je delo premierno zaživelo najprej na velikem odru v Kranju, 5. decembra 2015, nato v Novi Gorici, 10. decembra, nazadnje pa v Trstu, 18. decembra (15. in 16. decembra so si ga ogledali tudi goriški abonenti SSG v Kulturnem domu v Gorici in goriški višješolci, katerim je verjetno manjkala primerna priprava nanjo). To svoje zadnje dramsko delo,

odeto v impresionistični pajčolan in prepoje no s simboli, pa tudi prežeto z dekadentnim ozračjem ob nenehni slutnji smrti, je Cankar zasnoval že l. 1910, končal pa l. 1912. Vodilna nit je hrepenenje, in to motiviko je naš največji slovenski dramatik že uporabil v pripovedi *Nina* iz l. 1906. Dogajanje je v drami postavil v žalostno bivališče brezdomcev - cukrarno, kjer sta bolna in revna umrla tudi Kette in Murn, dva velikana slovenske moderne. V tem kraju poleg Vide in njene matere spoznamo še delavca Damjana, pisarja Mrvo in življenjske moči polnega študenta Dioniza. Lepa Vida bi rada pobegnila iz tega kraja, kot v ljudski pesmi, ko jo žene hrepenenje po lepšem čez morje, a - kot tam - se pokesa svojega dejanja in se vrne. Tu zapusti bogatega Dolinarja, saj ji malomeščansko življenje ne prinese sreče. Samo v kraju trpečih duš nepotešljivo plamti hrepenenje po nečem "višjem". Je to beg iz realnosti, želja po odrešitvi, ki bo zagotovo nekoč prišla, neustavljiva sla po svobodi, odrešenju, smrti (?), morda pa po večnosti, kjer se bo vse zgledilo in kjer bodo nemirne, tavajoče duše končno našle svoj mir, kot ga najde na smrt bolan študent Poljanec, ko

izdihne? V koprodukciji predstavi, pri kateri se je režiser Nemeč strogo držal Cankarjevega besedila - to je lahko za zgled marsikaterim drugim režiserjem, ki se jim zdi samoumevno, da režejo, dodajajo, izmalčijo mojstrovine, ki so obče veljavne za vse čase! - se je v Poljanca s psihološko tankočutnim orisom, najprej v hrepenem čakanju Vide, potem pa z vdano stjo v bridko usodo in v bližajočo smrt, predstavil Blaž Setnikar, posebno neblogljen v prizorih ob prisotnosti matere (čisto cankarjan-

sko jo je izrazito podala Dušanka Ristič). Pravo nasprotje Poljanca je mladi študent Dioniz, ki ga je s posebno nestrpno neučakanostjo, vihravo življenjsko silo odigral Matija Rupel. Liku in besedam delavca Damjana, ki ga kar naprej nekaj žene v Ameriko, a tudi spet domov, je primeren ton dal Borut Veselko. Zapiti pisar Mrva, ki misli svoje življenje končati na zanki in tava po svojih miselnih blodnjah, se je učinkovito izrisal iz pronicljivega opisa Blaža Valiča, ki je sicer na režiserjevo željo ob orisu tega protagonista naredil tudi vrsto prevalov in kar nekaj "kilometrov" hoje po odru, kar je mestoma delovalo skoraj moteče. Miha Nemeč je namreč statični drami dal izredno dinamičen ritem. Igralci so se po odru nenehno "nevrotično" premikali, se bliskovito vzpenjali in se spuščali po stopnicah do nekakšnega izvidnega stolpa, poleg katerega sta bili na odru še nekakšni tesni viseči "sobici" (scenografa Niki Bonetti in Anamarija Cej), da bi na tak način konkretno prikazali duševno vrenje in nestrpno pričakovanje nečesa ali nekoga, ki naj prinese odrešenje. Lepo Vido je kot povsem navadno dekle, ki se pojavlja, odhaja, se ponuja, pa spet izginja, izrisala Maja Nemeč. V

njenem opisu Vide ni nič "onstranskega", presežnega, prav telesna je. Navadno si bralec o njej napravi drugačno sliko nekoga eteričnega, sanjskega, nedosegljivega bitja. Tu pa je pred nami dekle, mestoma "s strastnimi" potezami, ki se odloči za mladega Dioniza, kot pokaže "razposajeni" svatbeni utrinek tretjega dejanja. Miha Nemeč, ki se je v postavitvi te drame precej oddaljil od "tradicionalne" prostorske "zamejenosti", s katero se navadno vizualno označuje to Cankarjevo delo, je morda najlepši, najbolj lirični trenutek podaril v drugem dejanju, ko se v čisto drugačni sceniski podobi, na nekakšni širši rampi v ospredju, zvrstita najprej prizor z Dolinarjem in zdravnikom, potem pa z Dolinarjem in njegovo zaročenko Mileno. Sam jo je zapustil za lepo Vido, ko se mu je zdelo, da bo ob njej potešil svoje neopredelljivo hrepenenje. Zdravnik, v stvarni podobi Aljoše Ternovška, skuša prepričati Dolinarja (natančno ga je upodobil Luka Cimprič, še posebno prepričljiv v izpovedovanju "bolečnih" občutkov), naj zapusti tisto žgočo bolečino in naj zagradi sladkosti življenja. To Dolinar tudi naredi, ko se spet sreča z zaročenko Mileno, ki jo je kristalno čisto izklesala Alida Bevk (po dolgem času smo jo gledalci z zadoščanjem spet ogledali na novogoriškem odru). Ta prizor sta Cimprič in Bevkova izdelala zelo izbrušeno in podrobno ter z njim prispievala dragocen kamenček k mozaiku celotne predstave, ki ob ponovnem ogledu odkriva marsikatero podrobnost, ki ostaja ob premier-ski izvedbi morda prezrta.

Nemeč si je za svoje branje drame zamislil tri figure (z enigmatičnimi potezami, včasih tudi z blagim ironičnim pridihom so jih imenitno prikazali Primož Forte, Zvezdana Novaković in Tea Vidmar kot gostji), ki naj bi poosebljale nekakšna zagonetna mitološka bitja - sojenice? V predstavi imajo kar precejšnjo težo tudi kot pevke oz. "proizvajalke" včasih prav rezkih zvokov v etnično zasnovani glasbeni zamisli skupine Foltin. Bjanka Adžić Ursulov je prispievala čudovite kostume, ki so jih uredničile spretno roke neutrudnih šivilj z vodjo Nevenko Tomašević na čelu.

Lepa Vida Mihe Nemca je gotovo vredna pozornega ogleda in razmisleka po njem, saj ob strogem upoštevanju Cankarjevega besedila, podanega izredno jasno in natančno (za to ima zasluge lektor Srečko Fišer!), ponuja znano kompleksno temo z drugačnega, zanimivega zornega kota.

Iva Koršič